

Genişletilmiş Özet

Üniversite Öğrencilerinin Bağımlılık Yapıcı Maddeleri Kullanım Sıklığı ve Bağımlılık Yapıcı Maddelere Yönelik Tutumları

Giriş

Madde kullanımı tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de gözle görülür bir şekilde artan bir halk sağlığı sorunu haline gelmektedir. Madde kullananların sayısı gittikçe artış göstermekte ve yaş ortalamaları da düşmektedir. Özellikle ergenlik ve genç erişkinlik dönemlerinde madde kullanımına başlandığında bu bağımlılık sonucu ömür boyu devam eden bir süreç haline dönüşebileceği tahmin edilmektedir.

Yöntem

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin bağımlılık yapıcı maddeleri kullanım sıklığı ve bağımlılık yapıcı maddelere yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı tasarım olarak yapılmıştır. Araştırma, Aralık 2020-Mayıs 2021 tarihleri arasında, bir üniversitede öğrenim gören öğrencilerle online anket olan "Google Forms" üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma evrenini, bir üniversitede öğrenim gören öğrenciler oluşturulmuştur ($S = 3876$). Örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında alfa (α) = 0,05 ve güç ($1 - \beta$) = 0,90 alınarak yapılan güç analizi sonucunda 350 kişinin örneklemini temsil etmede yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya, uzaktan eğitimle dersleri takip eden ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan üniversite öğrencileri alınarak veri toplama formu doldurulmadan önce öğrencilere formda gerekli açıklamaları içeren yazılı onam alındıktan sonra çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırma verilerin değerlendirilmesinde SPSS 21 paket programından yararlanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik, ortalama, t testi, tek yönlü varyans analizi (Anova), Crosstabs ve Kruskal Wallis kullanıldı. Verilerin istatistiksel anlamlılık durumu $p < ,05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları $21,19 \pm 2,89$ (minimum 17, maksimum 39) olarak saptandı. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş durumlarına göre; öğrencilerin %49,3'ünün 17 – 20 yaş grubunda yer aldığı, %43,8'inin 21 – 25 yaş grubu içerisinde yer aldığı, %6,9'unun 26 – 39 yaş grubu içerisinde yer aldığı görölmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerinin cinsiyetlerine göre; %64,2'sinin kadın olduğu, %35,8'inin erkek olduğu görölmektedir. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı maddeleri kullanılan ortamda bulunması durumuyla bulunmaması arasında maddeye yönelim açısından istatistiksel olarak önemli bir fark bulunmuştur ($p < ,05$). Aile içerisinde madde kullanan bireylerin olması durumuyla olmaması arasında maddeye yönelim açısından daha anlamlı olduğu görölmüştür ($p < ,05$). Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde bilgi düzeylerine bakıldığında öğrencilerin %34,7'sinin esrar, %30,3'ünün eroin, %23,6'sının kokain, %6,6'sının uçucu maddeler ve %4,7'sinin ile ekstazy bildikleri belirlendi. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin bağımlılık yapıcı maddeleri nerelerden temin edilir sorusuna öğrencilerin %35,9'unun sokak satıcısından, %34,7'sinin arkadaş çevresinden, %23,2'sinin bar ve diskolardan, %6,2'sinin akrabadan çevresinden temin edildiğini belirlendi. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanma nedenlerine bakıldığında; öğrencilerin %31,5'inin merak, %28,6'sının özenti, %28,4'ünün arkadaş tanıdık, %4,3'ünün anne baba, %4,1'inin akraba, 35 öğrencinin %2,8'inin eğlence, keyif olduğu belirlendi. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin ilk kez denenen bağımlılık yapıcı maddeye bakıldığında; öğrencilerin %46,4'sının uçucu madde, %39,3'ünün esrar, %7,1'inin kokain, %3,6'sının eroin, %3,6'sının ecstasy denediği belirlendi.

Tartışma

Madde kullanımı dünyada ve ülkemizde gün geçtikçe artan ve olumsuz sonuçlar doğrultusunda geleceğimiz için tehdit oluşturmaya devam etmektedir. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde bilgi düzeylerine bakıldığında öğrencilerin %34,7'sinin esrar bildikleri, ilk kez denenen bağımlılık yapıcı maddeye ise %46,4'sının uçucu madde ve %39,3'ünün esrar olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ile bağımlılık yapıcı maddeleri kullanan bireylere yönelik tutum ölçeği puan ortalamaları açısından aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > ,05$). Çalışmadaki bu farklılıklar yaşam tarzı biçimi ve gelir durumu farklılıklardan kaynaklandığı düşünölmüştür. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı maddeleri kullanılan ortamda bulunanlar, bağımlılık yapıcı maddeleri kullanılan ortamda bulunmayanlara oranla istatistiksel olarak daha anlamlı bulunmuştur ($p < ,05$). Öğrencilerin ailelerinde madde kullananların olması, ailesinde madde kullanmayanlara oranlara daha anlamlı olduğu görölmüştür ($p < ,05$). Bu sonuca göre çevremizde madde kullananların olması maddeyi denemede daha fazla özendirici olmaktadır. Bu çalışmada ilk kez denenen maddenin en çok uçucu madde, sonrasında esrarın olduğu tespit edilmiştir. Toplumun ekonomik şartlarının esrar maddesinden çok uçucu maddeye yöneltebileceği düşünölmüştür. Bu çalışmada bağımlılık yapıcı maddeye yönelik bilgi düzeyleri yaş grupları içerisinde merak fazla olduğu, ilk kez bağımlılık yapıcı madde deneme nedenleri merak, eğlence/keyif ve arkadaş çevresinin önemli olduğu görölmüştür. Toplumun kültürel yaklaşımının bölgelere göre farklılık göstermesi bağımlılık yapıcı maddeye yönelimini madde kullanımını bu yönde farklılık göstermiştir. Genelden özele doğru gidilecek olursa toplumun bütününden ebeveynlere kadar madde kullanımı ve bağımlılığı konusunda eğitimler verilmesi, gençlere yönelik psikolojik destekler, öğrencilere yönelik sağlık programları, maddeye her an ulaşılabilmesinin yasal olarak kısıtlanması gibi önlemlerin etkili olabileceği söylenebilir.